

Előfizetési árak:
egész évre 8 kor., félévre 4 kor.,
negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
Hirdetések mértékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden esztendőben.
Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
Bova a lap szellemi részét illető közlemények küldendőek.
Keziratok vissza nem adódnak.

Kiadóhivatal: István-utca 9.
Bova a lap anyagi részét illető közlemények az előfizetési pénzek küldendőek.
Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Felhívás

Ujpest hazafias közönségéhez!

A nemzeti érzés elevenlütetése, a hazafias lelkesedés ünneplésre hívja a nemzetet. Most lesz 100 éve annak, hogy hazánk lángelméjü költője, a költők királya, először látta ragyogni hazája égén a fényes napot. De a napnál fényesebb volt az ő élete, az ő kiváló szelleme, lángoló hazafisága, mely kezébe adta a tollat, hogy kiemelkedjék a hasonlók között, dicsőséget szerezzen hazájának.

Ez a költőkirály *Vörösmarty Mihály* volt, ki dalaival isteni szikrát gyújtott a szívekben, forrongó, lázas tetterőre ébresztette a nemzetet. Ő volt a hajnal költője, kinél nincs magasabb, fonságesebb alakja a magyar költészetnek, a ki vissza tudta idézni a mult fényes álmát, esetelni a jelen szunnyadását és megjósolni a jövő ébredését. Ő a nemzet prófétája volt, a ki mint lángoszlop tünt fel, hogy beragyogja a hazát.

A hellének nem tartották hazafinak azt, a ki Homeros Iliasát és Odisseáját könyv nélkül nem tudta, mert beesülték ihletett költőjüket.

De tarthatjuk-e hazafinak mi is azt az embert, a ki Vörösmartynak *„Szózatát”* nem ismeri?

Nem! A kunyhótól fel a legfényesebb palotáig ez képezi a magyarok imádságát.

Vörösmarty Mihály, a költészet mesterének mestere adta ezt ajkunkra. Bár nagy költőnk, a nemzet „nagy” atyja nincs többé

az élők sorában, de szelleme és emléke halhatatlan, itt él közöttünk.

Dicső emlékét ünnepeljük most a koszos költőnek, születésének 100 éves évfordulója alkalmával f. évi december 2-án d. u. 4 órakor a *„Colosseum”* nagytermében fényesen, erőnk-től telhetőleg, de igaz és lelkes szívvél melyre *Ujpest hazafias közönségét meghívjuk.*

Jöjjenek el, hallgassák meg a *„Szózatot”* merítsenek lelkesedést a fenséges ihletből, mely annak minden szavából felragyog.

Töltse be lelkét e napon minden ember azokkal az eszmékkel, a melyek Vörösmarty lantját megihlették s a nemzet érzület szívében újra és erősebben fog fellobbanni.

E napon adjunk kegyeletünknek legbensőbb kifejezést és mi ne csak szívvel lélekkel dokumentáljuk a költőkirály iránti legforróbb rajongásunkat, hanem adjuk annak külsőleg is fényes jelét: *dicsítsük fel házainkat lobogókkal és készüljünk teljes díszszel a nagy ünnepre.*

Emeljük fel e napon szívünket az ő halhatatlan szelleméhez s imádkozzunk:

Hazádnak rendületlenül
Légy hive, óh magyar!

Hazafias üdvözléssel: az „Iparos munkások képzésére alakult ujpesti bizottság”

Csepseghy Pál, elnök. *Endre János*, titkár.

A „Közérdek” szerkesztősége. Az „Ujpesti Hírlap” szerkesztősége. Az „Ujpesti Közlöny” szerkesztősége. Az „Ujpesti Gyermekbarát egyesület.” A „Kossuth Lajos

nőegylet.” Az ujpesti „Petőfi kör.” Az ujpesti „Széchenyi kör.” Az ujpesti „Kisfaludy kör.” Az „Ujpesti kereskedő és iparosifjak önművelődési köre.” Az „Ujpesti ált. timársegédek szakegylete.” Az „Ujpesti állami faipari szakiskola ifjúsági önképző köre,” mint rendező.

Sztrájk — Ujpesten.

A tizenkilencedik század nemesak lángeszű gyermekeket, hanem szörnyeket is szült a világra.

E szörnyek közzé tartozik a sztrájk is, melynek a szocializmus az édesatyja, az a szocializmus, amely csak abban különbözik az anarkiától, hogy ugy a törvényes rendnek, mint a társadalmi rendnek és a tőkének a nyakához szoritja ugyan a kését, de nem metszi át a torkát rögtön, hanem ha lehet, megalkuszik véle s ha nem lehet — büszkén nyomorog és éhezik egy ideig, azután visszakönyörgi magát a munkába.

A sztrájk, mely a munkáskérdés megoldásának egyik boldogító eszközeként szerepel a modern apostolok hitvallásában, néha okos, néha okatlan szörny.

Okos akkor, amidőn nemesak az időt helyesen megválasztja, hanem alapos oka is van a munka beszüntetésére.

Okatlan akkor, amidőn kedvezőtlen időben, csaknem indokolatlanul, a kötelességmulasztók, a nehezebb munkától

TÁRCZA.

A nő a háztartásban.

Irtás felolvasója: *Brankovics György.*

— A harmadik munkás-előadáson 1900. nov. 25-én. —
I.

A közel mult napokban egy agglegény ismerősöm azon kérdést intézte hozzám: „Miól fog a legközelebbi munkás-előadáson eszevegni?”

— Valószínűleg a — nőről! válaszolám.

— Hát érdemes a nőről a huszadik században eszevegni? kérdezi tovább gúnyosan mosolygva.

— Ha eszevegni *már* nem is, de gondolkozni még érdemes! hangzott komoly válaszom.

— A „még” szócskának hangsúlyozása, látom, itt sem tévesztette el a hatását s önök is kíváncsiak a további magyarázatra.

— Nos, megadom a magyarázatot, amely abból áll, hogy a nőről, Éva anyánk paradicsomkerti balesete óta, tehát legalább is 5661 év óta folytonosan beszél a világ, de gondolkozni csak az utolsó században kezdett róla.

Bármily hihetetlennek látszassék is a dolog, mégis úgy van.

Az ő-világ szellemi élete például végzetlen gazdag volt, de a nő mélyebb természetét, benső lényét, társadalmi küldetését meg se közelítette az ókori bölesek és krónikások működő esze.

Aristoteles, a híres görög államférfi, száz meg száz okot és módot sorolt fel, amelynek segítségével a férfi erőteljes s az állam hatalmas lesz, de a nőről, mint az élet egyik

legfontosabb tényezőjéről, egy szót sem tudott mondani.

Plató, a még híresebb és halhatatlanabb görög böles, ismerte az ember, a társadalom, az állam, a gondolat és a halhatatlanság eszményképeit, de a nő eszményképét nem ismerte.

A germánok idejében feltűntek ugyan a *Krimhildák*, *Brunhildák* és a *Gudrun* kisaszszonyok, de a hősköltemények határán túl nem jutott szerep számukra.

A Troubadurok, a középkornak e fölkent dalnokai szívükkel felfedezték ugyan azt, amit az ő-kor eszével fel nem fogott: a szerelmet, de ennek csak az lőn az eredménye, hogy a férfiak nemesak az államért, hanem a nőért is megtanultak meghalni.

A következő századokban, mintegy viszonozásul, a nők is bebizonyították, hogy a hazáért, a szabadságért ökis el tudnak vérzeni, de még mindig csak a történelem lapján foglalkoztatták a gondolkozó elméket.

A 18-ik század már élénken érezte azt, hogy a nő egy egész hatalom, hogy az élet fele, de még mindig csak mint lényt vették számba és senki sem gondolt arra, hogy a nő megbeesülhetetlen erőt is képez.

Végre a 19-ik század tudatára jött annak, hogy a nő, a ki évszázadok óta a férfiak néma és engedelmes játékszere volt: az élet, a lét- s a boldogság mérlegének serpenyőjében nemesak az által a mi, hanem az által is, a mit akar, és amit eszelepszik, hatalmas sulyt képvisel; hogy a „jelennek” nemesak virága és koszorúja, hanem eszelekvő tényezője; hogy majdnem minden, a mi történik, csak félig történik, csak félig sikerül, ha a nő közre nem működik.

Igen, csak a 19-ik század volt az, amelyben a nő, az emberi tevékenység első sorába lépett; amelyben már a munkának nemesak terhét viseli, hanem erejét is érvényre akarja

a munkában emelni, s ez az erő kifejtés egy nagy és szép feladat elé állította a nőt, amely abból áll, hogy ne csak fogyasztója legyen annak, amit a férfi termel, hanem vele együtt igyekezzék megszerezni azt a tőkét, amelyről a házastársak azt mondják: ez sajátunk, ez gazdagságunk, ez vagyonunk s amely nemesak a családok jólétét és boldogságát, hanem a nemzet hatalmát s a haza felvirágzását is biztosítja.

Ezt az erkölcsileg nagybecsű, magas, értékes gazdasági hatalmat magában rejtő feladatot pedig egyedül csak a *gyakorlati háztartásban* oldhatja meg a nő.

II.

A gyakorlati háztartásban a férfi: a termelést, a nő: a fogyasztást, mindketten együtt: a tőkészerzést tekintik életfeladatuknak.

A háztartásnak, ha az, a jó és helyes jelzőkre igényt tart, első feltétele az, hogy a fogyasztás soha se legyen nagyobb a termelésnél; a kiadások soha se haladják túl a bevételeket.

Minden értelmes anyának legszentebb kötelessége leánya figyelmét erre irányítani, mert a tegnapi kifizetetlen forint, a mai bevásárlásra szánt forintot veszi igénybe s a könnyű betegségből nehéz lesz, a nehéz betegség pedig a halál magvát hordja magában.

Hölgyeim, az első köny, nemesak az első kifizetetlen számlára, hanem a szerelemre, a boldogságra is hull, s mind a kettőn gyógyíthatatlan sebeket ejt!

A nő működésének az első sarkalatos elve tehát az legyen, hogy a háztartásban azon összeghez, melyet a férfi a nőnek adhat, szorosan ragaszkodjék. Az olyan nő, aki ezen elvben kételkedik, vagy aki ezt, könnyelműen megsérti, nem érdemli meg, hogy ama tiszt-

rtózők s az ügyetlenek érdekében villogtatja fegyverét, avagy lelketlen izgatók által tévutra vezetettve lázad fel munkaadója ellen.

Ilyen oktalán sztrájkunk vagyunk a szemtanui most Ujpesten, amely alig eredményezett többet s oktalán indokainál fogva nem is eredményezhetett többet annál, minthogy azok, akik a békéltető bizottságban részt vettek, egy napot — amelyet hasznosabb dologra tudtak volna felhasználni, elvesztettek az életükből a sztrájkolók miatt.

Nem vagyunk ellenségei a munkássosztálynak, ellenkezőleg, rokonszenvezünk véle s örömmel felemeljük követeléseik érdekében szavunkat, ha e követelések jogosak, de az igazság azon kijelentésre kötelez bennünket, hogy az *ujpesti Magyar pamutipar részvénytársaság* szövő munkásainak a sztrájkja, illetőleg a sztrájk-bizottság követelése nem egészen jogos.

Nem jogos pedig azért, mert akkor követel bérfelemelést, amidőn az ipari vállalkozásnak minden ága pang s a mostoha viszonyokkal küzd, amidőn a magyar textilipar ugyszólván még csak a gyermekkorát éli s a külföldi iparral szemben csak áldozatok árán kísérrelheti meg a versenyt: nem jogos azért, mert csak a gyengébb munkások érdekében használja a kétélű fegyvert s mert olyan idegen munkások által lovaltatták fel magukat, akik csak az igazgatóságának akartak kellemetlen órákat szerezni, de a munkások érdekeivel nem törődtek, s a sztrájk kitörése után a faképnél hagyták őket.

Ezt a benyomást nyertük ugyanis a f. hó 27-én megtartott békebizottsági tárgyaláson, amelyet *Ivánka Pál* főszolgabíró rendkívüli higgadtsággal és tapintatossággal vezetett, s amelynek következő vala a lefolyása:

Mindenekelőtt megalakította az Ujpesti Ipartestület kebelében működő békéltető bi-

zottság tagjai közül a békéltető bizottságot, melynek: Horváth Ferencz, Neszler Miksa, Somogyi József, Ugró Bálint, Zigó Mátyás, Grosz Henrik segédek, továbbá Bóday János, Deutsch Zsigmond, Florkevicz János, Fuchs Jenő, Bogyánszky Ferencz s Pár Imre iparosok lettek a tagjai.

Azután jegyzőkönyvbe foglalta a sztrájk-bizottság képviselői: Gósei János, Mayer Anna és Kovács Mária által előterjesztett panaszokat, illetőleg követeléseket s a gyár igazgatója *Szordai Weisz Róbert* által e panaszokra adott válaszokat; majd megismertette a békéltető bizottsággal az ügy állását, mely abból áll, hogy a Magyar pamutfonó gyár szövő munkásai közül f. hó 23-án 140 a munkát beszüntette, ezek közül f. hó 26-án 86 a munkát ismét megkezdte s így tehát csak a kisebbség sztrájkol, a vitás ügyet azonban magok között békésen elintéznü a felek nem hajlandók. Végre felolvastatta a gyári munkarendnek a kilépésre, felmondásra, elbocsátásra, fizetésre s panasztételre vonatkozó szakaszait s tárgyalás alá boesította a jegyzőkönyvbe vett panaszok illetőleg követelések pontjait, melyek a következők:

1. A 68. ceteres szövetnél minden ütésnél 18 fillér fizetendő. Ennél szélesebb szövetnél minden ctm. után 10 fillérrel több fizetendő.

2. A revolver gépeknél minden ütés után 24 fillér fizetendő a 68 ceteres szövetnél. Szélesebb árúnál 5 cmtként 10 fillérrel több.

3. Amely munkásnak gépét bármely oknál fogva meg kell állítani, ezért naponként és gépenként 50 fillér várakozási díj fizetendő.

4. A fizetés hetenkint minden szombaton eszközöltessék.

5. Rész anyagú hengerért illetőleg annak feldolgozásáért naponként és gépenként 1 korona napszám fizetendő.

6. Minden munkás legyen egyenlő ügy a bánásmódban mint az anyag elosztásánál.

7. A munkát megszüntető munkások és munkások közül valamint a sztrájk-bizottságból, ezen időtől számított 6 hónapon belül fontos ok s az indokok megvizsgálása s a munkásbizottság meghallgatása nélkül senki el ne boesáttassék.

A gyár képviselője *Szordai Weisz Róbert* igazgató az előterjesztett követelésekre a következőleg nyilatkozott:

Az 1-ső ponthoz: A béremelés indokolatlan, s a mai viszonyok között nem teljesíthető.

A 2-ik ponthoz: Az első pontnak a részletezése.

3-ik ponthoz: A kívánság ily formán nem teljesíthető, azonban egy új mester felfogadásával a bajon jövőben segítve lesz, amennyiben a gépek megindítása rövidebb idő alatt eszközöltetni fog, s a gépek *rendes körülmények* között fél óránál tovább állani nem fognak.

4-ik ponthoz: Ez a követelés nem teljesíthető, mert a bérrendszert egészen felforgatná s nem volna elegendő ideje az iroda személyzetnek arra, hogy a munka, anyag alapján, a béreket kiszámítsa. A megváltoztatott fizetési rendszer a rezsie költségeit is tetemesen szaporítaná.

Az 5-ik ponthoz: Ez a kívánság nem teljesíthető, mert amit a munkások rosszabb anyagnak neveznek, az a 36-os és 42-es fonál, mely nem rosszabb a többinél, hanem jóval finomabb s nagyobb közügyességet igényel. A kevésbbé ügyesek annyit keresni mint a gyakorlottabbak s ügyesebbek. Ez utóbbiak szivesebben dolgoznak a 36—42-es fonállal. *Ezen finomabb fonálnak a feldolgozása azért is fontos, mert ilyen árak még igen nagy mennyiségben hozatnak be a külföldről.*

A 6-ik ponthoz: Ezen kívánságom jövőben teljes egészében teljesíttetni fog. Az igazgató maga fogja a panaszokat felvenni s elintéznü; ez a gyári munkásokkal nemesak élő szóval közöltetik, hanem látható helyen ki is fog függesztetni, azon figyelmeztetés, hogy a munkások netán jogos panaszaikkal az igazgató irodájában minden munkanapon, mely meghatározott órában jelentkezhetnek.

A 7-ik ponthoz: A még munkába vissz. nem tért gyári munkásokat f. é. december hó 3-ig hajlandó munkába vissza venni és azokat állandóan alkalmazni. Kijelenti miszerint a visszatért munkásokon, a munka beszüntetéseért bosszút nem fog állani. Ezen kijelentése azonban nem korlátozza azon törvényszerű jogát, miszerint azokat, kik ezután arra okot szolgáltatnak, a gyárból, a munkarend értelmében elbocsátja. Megjegyzi, hogy Gósei Jánost, és mindazon szövőmunkásokat, a kik a gyár kebeléből már kiléptek, visszavenni nem hajlandó. Azon gyári munkásokat, kik f. é. december 3-ig munkába nem lépnek — a munkába azután nem fogadják fel.

A békéltető bizottság, miután minden egyes pontnál úgy a nagy számban levő munkások, mint a gyár igazgatójának felszólalását meghallgatta, sem a tanukihall-

teletreméltó névvel: nő, illessék, valamint-hogy az a férfi sem érdemi meg, hogy becsületes férjnek neveztessek, aki nem mondja meg nejeinek, hogy tulajdonképen mennyit fogyaszthat el veszély nélkül.

A férfiak legnagyobb része azt hiszi, hogy elég, ha a nőnek, a házi költségvetés túllépésekor, szemrehányásokat tesz.

A szemrehányás: csak viszont szemrehányást szül! A nőnek, ki a kiadás fontos terét képviseli, tudnia kell, hogy hol van a határ, melyen a ház veszélyeztetése nélkül át nem léphet s a férjnek, mindkettőjük jóvoltáért, ezt a határt ki kell jelölnie. Az értelmes férjnek kötelessége neje előtt vagyona, keresete egész állapotát feltárni, kötelessége jövedelméről tiszta képet nyújtani, mert csak így teheti kötelességévé, hogy háztartási, gazdasági hibát el ne kövessen; s csak így vonhatja jogosan felelősségre, ha a hibát elköveti. Más szóval a bevétel és a kiadás összegeivel a nőnek is tisztában kell lennie, s azt ami eszélyesen a háztartásra fordítható, a feleségnek s a férjnek közösen kell megállapítani. A veszélyt pedig, melyet a közösen megállapított összeg túllépése szül, a nőnek nemesak ismernie kell, de a saját veszedelmének is kell azt tekintenie.

A részletekbe nem boesátkozom. Hogy egyik-másik háztartásban mennyi kell például kávéra, cukorra, húsrá, zsírra, kenyérré, ázalékra, azt kiszámítani nem tudom; de azt tudom, hogy az okos nő, ha csak azt nem akarja, hogy a háza ajtaján a rendtelenség kacagjon, csakhamar észreveszi, hogy annyival kell a másik cikkre kevesebbet kiadnia, amennyivel az egyikből többet fogyasztott. Azt is tudom, hogy az a 16 éves leány, aki kitűnően el tudja játszani *Liszt* rapszódiait; pompásan el tudja mondani a *Petőfi* és *Vörösmaty* közti jellemkülömbéséget, fennakadás nélkül megtudja fejteni a

legnehezebb számtani egyenleteket, de nem tudja kiszámítani, mennyit használhat fel egy család átlag az ebédjére akkor, ha a férj évenként 1200 vagy 800 forint jövedelemmel bír; ha nem tudja kiszámítani, miibe kerül egy télen át a világítás; vagy mennyi ruházatot igényel a ház smennyi tüzelő a konyha: az a leány a családi életre, a nemzetre nézve elveszti, az nővé nem lehet, mert gazdaszonyi értelmének, háztartási tehetségének alapját a házi számla képezi.

III.

A háztartási tehetség után következik a háztartási képzettség, amelynek a ház helyes felfogása az alapja.

A ház, az emberiség értelmi szótárában a legegyszerűbb fogalom; és mégis a házzal, a családi tűzhelyel nyert a világtörténet új alakot. Az egyik férfi azt mondja: „Az én házam: az én váram!” A másik csak birtokot lát benne; a harmadiknak esupán lakhelyül szolgál; a negyediknek tulajdönt képező ingatlan; a legtöbb embernek: tőke elhelyezés; a nőre nézve azonban egy ország a ház, ország, amelynek egyedül ő a királynője. Ha a leány a szerelemnek s mindannak, amit a szerelem által elérhetünk, a képviselője, akkor a nő, a boldogságnak, a békének s mindannak amivé e kettő által leszünk, a képviselője.

Szent meggyőződése, hogy minden férfi számára azzá lesz a ház, a családi tűzhely: amivé azt a nő egyénisége varázsolja.

Ne feledjék el kérem, hogy a ház, a családi tűzhely vonzó avagy tisztító erejét a nőtől kölcsönzi; de ne feledjék különösen azt el, hogy a *rend* a házban: a béke megtestesülése.

A rend nemesak a szemnek tetszetős, hanem minden egyes tárgynak megkettőzteti az értékét, mert a rend fenntartója min-

dennek, a mi a házban van s mert az idő rendjéből: az akarat rendje, a tárgyak rendjéből: a munka rendje lesz és az órák, a percek, a székek és asztalok s a házban lévő egyéb eszközök egész háza neveli az élet számára a rendes, kötelességtudó embert.

A férfiaknak, a legtöbb esetben, sejtelmők sines arról, hogy van egy láthatatlan kéz, amely a házban lévő tárgyakat folytonosan mozgatja s nem nyugszik addig, amíg oda nem jutnak, a hova nem tartoznak. A szék tovább áll a faltól, az asztal elhagyja a szoba közepét, a kalap a szöveget, a függöny az ablakot s ez a mozgás az egyik tárgyról átszármazik a másikra, egyszerre hullámvásba jön minden, a téli kabát végig nyújtózkodik a pamlagon, a lekváros fazék a támlászekben csücsül s a fehérnemű az ágy terítőkre szabadult, a furesa állapotnak a vége pedig az, hogy a férj, aki imádja különben kis feleségét, nem érzi magát többé a saját tűzhelyénél otthon. Szeme elveszti a nyugopontot; kereső, tapogatózó keze meggyöngíti az emlékező tehetségét; a tárgyak nyugtalansága átszármazik egész lényére s egyszerre arra a tudatra ébred, hogy hábar mindene van, még sines semmije, mert semmi sines ott, ahol arra szüksége van, ennek a rendtelenségnek pedig elkedvetlenedés és elidegenülés az eredménye.

Elidegenülés a saját otthontól, a saját családi tűzhelytől!

Még gondolatnak is borzasztó!

Nos, a nőnek, már csak azért is, hogy ez a borzasztó gondolat meg ne valósuljon, szembe kell szállani ezzel a láthatatlan ellenséggel s fel kell vennie a harcot a házi rend érdekében, minden nap, még egy másik ellenséggel is, a melynek esendes, de nem kevésbbé veszélyes hatalmát, szintén csak ő, a nő törheti meg.

(Folyt. köv.)

gatást sem a helyszíni szemlét szükségesnek nem tartotta, az üzleti könyvekből pedig meggyőződött arról, hogy kisebb fizetést csak azon munkások kaptak, kik kevesebb ideig dolgoztak: zárt üléssé alakult át s beható eszmecseré után a 4-ik pontra vonatkozólag arra kötelezte a gyár igazgatóságát, hogy a munkások bérét tartozik hetenkint kifizetni, a többi pontok elintézését pedig a kereskedelmi miniszter által kiküldött kir. iparfelügyelő hatáskörébe utalta.

Ivánka Pál főszolgabíró e határozatot a zárt ülést követő nyílt ülésben kihirdette s a békéltető bizottság működését befejezettnek jelentette ki.

Lode Rezső kir. iparfelügyelő a kereskedelmiügyminiszter megbízásból meg is jelent f. hó 28-án d. e. 10 órakor a gyártelepen. Kiküldetésének eredményéről azonban már csak lapunk jövő számában értesíthetjük olvasóinkat.

Beniczy Ferencz főispán jubileuma.

Beniczky Ferencz főispán jubileumát nagy diszszal ünnepelte meg f. hó 24-én Pest megye közönsége. A vármegye központi házában a lépcsőtől a díszterem legvégsőbb zugáig délszaki növénynek, szőnyegnek ékesítették. A kapu alatt és a lépcsők fokain kivont kardos, díszbe öltözött megyei huszárok állottak s a díszteremben pompás képtárlat a nézők elé, a díszmagyarba öltözött bizottsági tagok teljesen megtöltötték a termet, a karzatot pedig előkelő hölgy közönség foglalta el. A küldöttek között ott láttuk Jász-Nagykun-Szolnok-megyének, Kecskeméti törvényhatóságának, a pest megyei városoknak, községeknek és tanítótestületeknek a küldöttsegeit.

A díszgyűlésen is, s a diszebédén is ritka melegséggel fogta körül a közönség a főispánt s mindenki a legnagyobb tisztelettel nyilatkozott róla. A számos szónokok mindegyike hangsúlyozta, hogy senki becsületesebben részrehajlatlanabbul a kormány hatalmát nem kezelte, mint azt Beniczky Ferencz tette tíz évi főispánsága alatt. A közigazgatás művészetének nevezte a banketten Gullner belügyminiszteri államtitkár azt a tapintatos eljárást, amelylyel Beniczky Ferencz Pestvármegye dolgait ellátja s a melynek segítségével még az ellenségeit is legyőzte.

A díszközgyűlést *Beniczky Lajos* alispán nyitotta meg s ugyanezen üdvözölte a vármegye nevében a küldöttség kíséretében megjelenő főispánt. Utána *Fazekas Gusztáv* főjegyző a vármegye tisztikarának nevében fűzte a tisztelet, a nagyrabecsülés és elismerés virágait azon koszorúba, amelyet a vármegye közönsége s a vármegyének összes községei lelkesedéssel adtak az ünneplő főispánnak át.

Végül *Teleki József* gróf, hogy az ünnepnek maradandó emléke legyen, indítványozta, határozza el a közgyűlés, hogy Beniczky Ferencz nevével elnevezett alapítványt alkot, melynek évi jövedelmét első sorban a közigazgatási tanfolyamon lévő, szegény jegyző jelöltek segélyezésére fordítják.

Az indítvány egyhangulag elfogadtatott.

Zajos éljenzés közt emelkedett föl ekkor *Beniczky Ferencz* főispán, hálás szívvvel köszönte meg a megnyilvánult bizalmat és elismerést; ígérte, hogy eddigi irányától ei nem tér, az alapítványhoz maga is 2000 koronával járult s áldást kért Istentől a vármegye közönségére és tisztikarára.

Miután az alispán határozatilag kimondotta, hogy a közgyűlés *Teleki József* gróf indítványát elfogadta, a küldöttségek fogadtatása következett.

Ezek sorában *Ujpest* község küldöttsége utolsónak bár, de a községi küldöttségektől külön tisztelgett. A küldöttségben *Wolfner*

Tivadar országgy. képviselő, *Illek Vince*, *Mády Lajos*, dr. *Hédervári Samu*, *Wolfner Lajos*, *Csepesányi Béla*, dr. *Kiss Sándor*, *Ladányi Zsigmond*, *Mauthner Mihály*, *Schreiber Gyula*, *Friedmann Ármán*, *Csepreghy Pál*, *Schwarz Jakab*, *Diamantstein Lajos*, *Erős Antal*, *Pótz Mihály*, *Deutsch Zsigmond*, *Lindt János* bíró és *Zsoldos János* főjegyző vettek részt.

A küldöttség élén *Illek Vince* esperes plebános rövid, keresetlen, de annál őszintébb s szívrhatóbb szavakkal üdvözölte *Ujpest* községe nevében a főispánt s éljenzés közt nyújtotta át a feltűnést keltő remek díszpolgári okmányt és az alapító levelet.

Beniczky Ferencz főispán meghatva köszönte meg *Ujpest* üdvözlését, s örömet fejezte ki a fölött, hogy *Ujpestnek* is polgára lehet, azon *Ujpestnek*, amelyhez régi barátság fűzi s amelynek — mint a gödöllői kerülethez tartozó községnek — országgyűlési képviselője volt: „Sokakat lát itt — ugymond — azok közül, kik neki akkor igen jó és kedves szolgálatot tettek, különösen annak örvend s nagy köszönettel veszi, hogy *Wolfner Lajos*, akihez régi kedves emlékek s régi barátság fűzik, szintén megtisztelte őt megjelenésével.”

A küldöttségek elvonulása után délután fél kettőkor lakomára gyűltek egybe, az ünneplők a Hungária szállóban. A lakomán résztvettek: *Ujpestről*: *Wolfner Tivadar*, *Illek Vince*, *Mády Lajos*, dr. *Hédervári Soma*, *Csepesányi Béla*, *Schwarz Jakab*, *Ladányi Zsigmond*, *Lindt János* bíró és *Zsoldos János* főjegyző. Felköszöntöket mondtak: *Beniczky Ferencz* főispán: a királyra; *Sárkány evang. püspök*, *Lippich Gusztáv* Szolnok-megye főispánja, *Gullner Gyula* államtitkár, *Szell Ignác* államtitkár, *Teleki József* gróf, *Podmaniczky Géza* báró, *Prónay Dezső* báró és *Rakovszky István*; *Beniczky Ferencz*re; *Beniczky Lajos* alispán: *Szell Kálmán* miniszterelnökre; *Gullner Gyula*: az alispánra, *Beniczky főispán*: *Gullner* és *Szell* államtitkárokra; *Keglevich Gábor* gróf: *Darányi Ignác* miniszterre s *Andreanszky Jenő* dr.: *Beniczky-Bajza Lenkére*, a főispán nejeére.

A lakoma 400 terítékű volt s minden tekintetben fényesen sikerült.

H I R E K.

— **A kereskedelemügyi miniszter Ujpesten.** *Hegedűs Sándor* kereskedelemügyi miniszter má f. hó 29-én d. u. 5 órakor, a *Lówy Ignác*-féle fűrés és parkettegyár, *Wolfner-féle* bőrgyár, a csokoládégyár stb. megtekintésére községünkbe, *Ujpestre* érkezik. A csokoládégyárról megjegyezzük, hogy újabb berendezésű üzeme e napon fog megnyitni.

— **A községház építő-bizottsága** f. é. november hó 27-én *Mády Lajos* elnökle alatt tartott ülésen döntött a csillárokról beérkezett ajánlatok fölött. Beadott összesen 4 ajánlat. Ezek közül legmagasabb volt az Egyesült villamos társaság ajánlata 14.124 koronával s a legkedvesebb volt a *Forreider* és *Schiller* cég ajánlata 7.730 koronával. A bizottság az utóbbi cég ajánlatát fogadta el. Együttal határozatilag kimondta, hogy a *Mochunka* által készített butorok el nem fogadtatnak, számlájára mindaddig egy fillér sem utalványoztatik, a míg a butorok szerződés szerű állapotba nem hozatnak. Miről a *Mochunka* cég oly hozzáadással értesítettik, hogy ha szerződésének meghatározott idő alatt eleget nem tesz, akkor az építő-bizottság az ő költségére fogja a szükséges javításokat elrendelni. Az *ujpesti* asztalosok szintén hivatalosan szólítanak fel a javításuk elkészítésére. Még *Gratzinger* kárpitós arra köteleztetik, hogy 10 nap alatt készítse el az általa elvállalt, de még el nem készített butor tárgyakat.

— **Az *ujpesti* hentesek sérelmei.** Az *ujpesti* hentesek *Csepreghy Pál* iparbiztos vezetése mellett a község elöljáróságát két sérelmes ügyben kérték fel a közbenjárásra.

Az első az, hogy *Benráth Lajos* hentes olesóbban mérte a húst, mint ők s ennek következtében annyira meg vannak károsítva, hogy ha a község elöljárósága ezen nem segít, akkor ők tönkre mennek. A második sérelmes ügy az, hogy a budapesti *Ferenczvárosból* nem szabad sertéseket *Ujpestre* hozniok, kérik tehát a község elöljáróságának a támogatását arra nézve, hogy a *Ferenczvárosból* újból hozhassák a sertést, mert ott jutányosabb áron vásárolhatván, itt is olesóbban mérhetnék ki a húst. Az elöljáróság nevében *Zsoldos János* főjegyző a *Benráth-féle* ügyre vonatkozólag a vizsgálat megjelölését kilátásba helyezte. A *Ferenczvárosból* való sertés kihozatalra vonatkozólag pedig kijelentette, hogy az elöljáróság már is eljár az ügyükben s azon ígéretet nyerte, hogy azon esetben, ha kellő garanciát képesek a hentesek nyújtani, akkor a miniszter annál is inkább megfogja nekik engedni a kihozatalt, mert ebben az ügyben maga a kerület országgyűlési képviselője: *Wolfner Tivadar*, előzetes figyelmeztetés folytán már is lépéseket tett ebben az ügyben. Az elöljáróság e kijelentéséhez a hentesek megnyugtatóra még csak azt a reájuk nézve örvendetes hírt esatoljuk, hogy az állategészségügyi felügyelő *Kurtz Ferencz* f. hó 27-én már kint is járt *Ujpesten* s a viszonyokról tájékozást és meggyőződést szerezve f. é. december hó 4-én újlag kijön, hogy a hentesekkel is érintkezessék.

— **Vizvezeték és keményítőgyár Gödöllőn.** *Darányi* földművelésügyi miniszter rendelkezése *Gödöllő* és *Isaszeg* közt vízszintérsi munkát végeznek az állami mérnökök, még pedig annak a megállapítása céljából, hogy a *Rákos* eredetétől kezdve meddig lehet a vízet fölnyomni *Gödöllőre*, a honnan azután *Gödöllőt*, *Pécelt*, *Rákos-Kereszturt*, sőt több közbeeső községet is el lehetne látni vízvezetékkel. A községeknek eddig is hiányzott a nagyobb mennyiségű víz s ha nagyobb tömegben jutnak hozzá, úgy e nyaraló helyeket fürdőkkel is ellátnák. De közgazdasági szempontokból is fontos itt a vízvezeteki ügy rendezése *Gödöllő* és nagy környéke ugyanis roppant mennyiségben termel burgonyát, a melyet a túltermelés következtében nem tudnak kellően értékesíteni. Ha elég víz van, úgy keményítőgyár épül *Gödöllő* mellett. Ezt tervezi a földművelésügyi miniszter s azért rendeztetni a tálajt, hogy több nyaraló községnek vízvezeték adjon. *Grassalkovics* herceg idején már volt *Gödöllőn* vízvezeték, a melyből a mai királyi palotát látták el, de idővel az teljesen megsemmisült.

— **A Polgári Kaszinó Vörösmaty emlékünnepe.** Az *ujpesti* polgári kaszinó nemzetünk halhatatlan költőjének *Vörösmaty Mihály*, születésének 100-ik évfordulója alkalmából a Kaszinó összes helyiségében (*Csokonai-úteza* 34. sz.) folyó évi december 1-én este 8 órakor emlék-ünnepélyt rendez a következő műsorral: 1. Szózat. Előadja: az „*Ujpesti Dalkör*.” 2. Megemlékezés *Vörösmaty*ról — *Wüsztner Henrik*. 3. „*Vörösmaty*” — *R. Kovács Laura* urhölgy. 4. „*Szép Ilona*” melodráma. Szavalja: *Illek Margit* urhölgy. Zongorán kíséri: *Armbruster J.* ur. 5. Hymnus. Előadja: az „*Ujpesti Dalkör*.” Hangverseny után kedélyes társasvácsora. Közkívánatra vacsora után tánc reggelig. Belépti-díj személyenkint 1 korona.

— **Uj orvos.** *Dr. Oszmann Mór* egyetemes orvostudor, volt buda-jenői járási orvos, községünkben, *Árpád-ut* 29. sz. alatt telepedett le s orvosi gyakorlatát f. é. november hó 15-én már meg is kezdte.

— **A negyedik munkás-előadás.** Az „*Iparos-munkások képzésére alakult *ujpesti* bizottság*” *Vörösmaty* emlékének szentelt a negyedik munkás-előadást. A bizottság által a helybeli testülek részvételével f. é. december hó 2-án d. u. 4 órakor a *Colosseumban* rendezendő *Vörösmaty* ünnepélynek következő a műsora. 1. Szózat. Irta: *Vörösmaty Mihály*, énekli: az „*Ujpesti kereskedő és iparos ifjak önművelődési köré*”-nek dalárdája. 2. Megnyitó. Tartja: *Csepreghy Pál*, a biz. elnöke. 3. Ünnepi beszéd. Tartja: *Brankovics György*. 4. Hazádnak rendületlenül... *Vörösmaty Mihály* emlékére írta: *Abrányi Emil*, szavalja: *Sipos Zoltán*. 5. Szomorú bordal. Irta: *Vörösmaty Mihály*. Trió, énekli: *Szilágyi Pál*, *Eichenvald Samu* és *Fuchs Ármán*. 6. Főti

dal. Szavalja: Sarkadi Imre. 7. Hazánk. Énekli: az „Ujpesti kereskedő és iparos ifjak önművelődési köré”-nek dalárdája. 8. A „Szózat” proklamálása. Eletek, írta: Endre János. Személyek: Laszfalvy Gida, ezivis parasztagazda. Herczeg Vilmos. Égi szellem. Erdődi Jenő. Kemény Laci, joghallgató. Sipos Zoltán. Népénekesek: az „Ujpesti kereskedő és iparos ifjak önművelődési köré”-nek dalárdája. Pórlányok.

— **Uj bérkoesiállomás.** Gyalokay rendőrtanácsos, tekintettel az új község-házában központosított hivatalok által előidézett nagy forgalomra az István-téren szemben a Maczek-féle házzal új bérkoesiállomást létesített.

— **Az újpesti ipartestület előjárósága** f. é. november hó 22-én tartotta rendes havi ülését. A testületi titkár október jelentéséből a következő adatokat közöljük: Iparigazolványt nyert 16 iparos, iparát beszüntette 12. Munkába lépett 206-, munkából kilépett 135 iparossegéd. Kiadott 46 új munkakönyv s 36 ideiglenes igazolvány. Felszabadult 15 tanonez s szerződött 27. Láttamoztatott 341 iparossegéd és 163 gyárimunkás munkakönyve. Beadott 30 panasz s hivatalból elintéztetett 14. A pénztári jelentés szerint a havi bevétel 601 korona 60 fill. Kiadás 784 kor. 2 fill. Az összes maradvány f. évi január 1-től november hó 1-ig 5514 korona 89 fill. — A segélypénztár igazgatósági tagjainak és a békéltető bizottság segédtagjainak választása f. évi december hó 2-ra tüzetett ki.

— **A Magyarországi művezetők orsz. szövetségének** újpesti egyesülete minden héten *csütörtökön* tartja a Máthé Ambrus vendéglőjében levő külön helyiségben az összejövetelét, amelyeken nemcsak a pártoló és rendes tagok, hanem a vendégek is szívesen láttnak.

— **Házasság.** Salgó József, helybeli papirkereskedő f. é. december hó 2-án tartja egybekelési ünnepélyét Agamál Irma kisasszonnyal. A házasság az újpesti polgári anyakönyvvezetői hivatalban d. u. 1/3 óra-
kor köttetik meg.

— **Az újpesti zeneművelő egyesület** (Conservatorium) folyó évi rendes közgyűlését december hó 2-án s határozatképesség hiányának esetében f. é. december hó 16-án d. u. 3 órakor fogja megtartani, miről a tagok, külön meghívók mellőzésével, lapunk utján értesítetnek.

— **Közgyűlés.** Az „Ujpesti Széchényi kör” f. évi november hó 18-án tartotta meg tisztújító közgyűlését. A tisztújításnak az eredménye a következő: elnökné megválasztott: Szegő Lipót, alelnökné: Barta Manó, titkárné: Pártos József, pénztárnökné: Torjay Ferencz, könyvtárnökné: Krausz Sándor, ellenőr és számvizsgálóné: Gyöngyösi Kálmán, háznagyné: Gottlieb József.

— **Az újpesti Sakkör** minden hét csütörtökjén este 8 órakor tartja klubnapját a Keil-féle kávéházban. (Károly-u. 19. sz.)

— **Az Amodeo Ágnes asztaltársaság** f. é. december hó 8-án d. u. 5 órakor ruházza fel a szegény iskolás gyermekeket. A felruházási ünnepély kedélyes estélylyel van összekötve, melyen vendégek is szívesen láttnak.

— **Az „Iparos-munkások képzésére alakult újpesti bizottság”** újabb azt a kedvezményt kapta, hogy az iparos-munkások a Budapesten kiállított „Szipéria” című érdekes képkiallítást egy korona helyett 24 filléért tekinthetik meg. A képkiallítás az „Uránia” színház épületében van és azzal kapcsolatban tekinthető meg. Jegyek a bizottság titkári hivatalában kaphatók.

— **Népmagyarosítás.** Lövy Jenő újpesti lakos, belügyminiszteri engedéllyel Nádorra, kiskorú Fleischer István pedig Földes-re magyarosította a nevét.

IRODALOM.

Előfizetési felhívás. „Ujabb elbeszélések” ezímen a lapokban elszórtan megjelent novelláimmal lépek a nyilvánosság elé. Nem első kísérlet ez, se a kezdő szárnypróbálgatása, hisz tizenöt éve működöm az irodalom erén.

Felkérem a kötet iránt érdeklődőket, hogy az előfizetési díjat f. é. december hó

15-ig ezímemre (Ujpest, Attila-utca 52. sz.) beküldeni szíveskedjenek, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt intézkedhessem.

A kötet csinos kiállításban, karácsonykor fog megjelenni. A kötet ára 2 korona. Tanítóknak és községi jogyzóknak 1 korona. Gyűjtők minden 6 előfizető után egy tiszteletpéldányt kapnak. Az érdeklődők szíves pártfogását kéri
Mártonffy Imre
lapszerkesztő.

SPORT.

Alag fejlődése. A magyar Newmarket fejlődésének tetőpontját éri el, ha megvalósul a hír, hogy ismét két óriási tréning-telep kerül Alagra. Az egyik a Luczenbacher Miklósné, a kinek lovait eddig Gödön idomította Hesp, a másik, még érdekesebb, a Springer Gusztáv báróé, a kinek lovai ósídók óta Buttersnél voltak tréningben Schönfeld-Lassehan. Springer báró nagy területet vett Alagon és istálló a tavasszal már födél alá is kerülnek. Hogy Butters is lejön-e Alagra, az még kérdés. sőt határozott alakban száll a hír, hogy Springer báró új trénerre Adams lesz, a ki búcsút mond a szoké-életnek és amerikai szokét szerződött a Springer-istállóhoz.

Szerkesztői üzenetek.

B. F. vendéglős urnak. E kérdésekről részletes felvilágosítást nyerhet Ön azon könyvből, mely Budapestn a Légrady könyvkereskedésben „Katanai tanítványok” cím alatt megjelent. Ara ha jól tudjuk: 1 korona. Egyébiránt a cs. és kir. haditengerészeti iskola parancsnoksága is szívesen szolgál felvilágosítással.

NYILTTÉR.*

Nyilatkozat.

Egy szűk családi körben és a nyilvánosság teljes kizárásával megjelenő helyi lapocska — a „Társadalmi Lapok” — „Rabiátus rőfös” cím alatt azt írta rólam, hogy én Krisztháber Jakab papirkereskedősegédet egy lécezel addig ütöttem, míg az a vértől elborítva a boltból kitértorgott.

Az így előadott tényállás a hazugságnak és a való tényállás elferdítésének a csimboraszója. A tény az, hogy a nevezett tanonez — és nem segéd — 36 fillért tevő számlának a kifizetésére hívott fel. Válaszúl azt adtam neki, hogy e pár fillért majd levonásba hozom a könyveimben főnökei terhére fennálló 90 korona 10 fillért tevő követeléseimből. Ezzel azonban nem elégedett meg, hanem kiabálva követelte a 36 fillér kifizetését, s e közben a legmesszebb menő gorombaságok-

* Erovat alatt közöltteket nem vállal felelősséget a szerk.

kal illetett, miért is őt egyszer arcul ütöttem.

Hogy nem vertem véresre, azt a bírói ítélet documentálja legjobban, mert büntetésül csak 30 koronát szabott ki rám. Valótlan, hogy én az inas főnökeinek még 42 koronával is tartoztam volna, mert haugy lenne egy rég peesenyét csinált volna belőlem a sértett tanonez és főnökei jogi képviselője — a jelzett lapocska szerkesztője — Dr. Sugár Bódog. Hogy miinsimálta a jelzett cikk megírására Dr. Sugár Bódog ügyvédet, azt nem tudom, de azt igenis tudom, hogy nem voltam „rabiátus rőfös” akkor, midőn több ízben nagyobb összegű pénzeket adtam a szerkesztő urnak kölesön azért, hogy a körmet égető árverés kellemetlenségeitől megszabaduljon.

Ezekből világos tehát, hogy a jelzett cikk, melynek ezélja egy jelentéktelen ügyben való meghurezoltatásom — revolver — de a mely esütörtököt mondott.

Ujpesten, 1900. november hó 27-én.

Lichtenstein Lipót.

5433. sz. tk. 900.

Arverési hirdetmény kivonat.

Az újpesti kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a pesti helyvet hitvallású egyházmegyei tanítóegylet özvegyei és árvái gyámpénztára végrehajthatóknak — ifj. Forgács Sándor és neje szül.: Szirák Lidia elleni 624 korona s jár. iránti végrehajtási ügyében a pestmegyei kir. törvényszék az újpesti kir. járásbíróság területén levő s a főtli 907. sz. betétben ifj. Forgács Sándorné szül.: Szirák Lidia nevén álló A. I. 1—2 sorsz. 6522 2. 6523 2. hrsz. ingatlanra az árverést 1520 koronában ezenel megállapított kikiállítási árban elrendelte, és hogy a fenntebb megjelölt ingatlan az 1900. évi december hó 20-ik napján délelőtt 9 órakor Főth község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiállítási áron alul eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10° -át vagyis 152 koronát vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az igazságügyminiszteri rendeletekben kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Ujpest, 1900. évi szeptember 13-án a kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Székács

kir. albiró.

Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer a

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatású köszvény, csúz, reuma, ischiás stb. ellen.

Hatása meglepő, a mennyiben gyakran még a legidültebb köszvény és csúzfájdalmakat is már néhányszori bedörzsölésnél teljesen megszüntette.

Fog- vagy fejfájást 5 percz alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 kor., erősebb 2 kor. 40 fill.

Kapható csaknem az összes gyógyszertárakban.

Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

WIDDER GYULA

gyógyszerész, S.-A.-UJHELY.

Főraktár Budapesten: Török József gyógyszertárában, Király-utca 12 és az Egger-féle „Nádor gyógyszertár”-ban, Váci-körut 17.

Kapható Ujpesten:

Huszár Adolf

gyógyszertára István-tér 20. sz.

3-10

Számtalan elismerés és köszönő levelek. Bannlatos gyógyszeredemények.